

„Senkit ne félj, csak Istent!”

Ki volt a Báál Sém Tov?

A címben említett idézet, melyet egy haldokló apa mondott öt éves fiának, szállóigévé vált. Ezt kapta útravalóul a Báál Sém Tov (BÁST), a haszidizmus megalapítója, aki éppen Sávutkor adta vissza lelkét a Teremtőnek.

Jiszáél Báál Sém Tov rabbi (1698-1760) születése előtti évtizedek során Kelet-Európa zsidóságának nagy része szegénységben és tudatlanságban élt. Az 1648-49-es Hmelnickij-féle véres pogromok során tízezerrel mézárolták le a zsidókat, majd következett az álmessias, Sábtaáj Cvi felemelkedése és bukása.

A szegényeknek nem volt módja taníttatni gyermekeiket. Kialakult egy jómódú, szűk Tóratudós réteg. A zsidók két csoportja között áthidalhatatlan szakadék tátongott.

Ebben a korban született a lengyelországi Tlustaban Jiszáél, aki öt évesen árvaságra jutott. Apja halálos ágyán két út-

mutatást adott gyermekének, ami egész életére hatással volt: „Senkit ne félj, csak Istent! Szeress minden zsidót teljes szíveddel és lelkeddel, akárki legyen is.”

A kis Jiszáél a falu nevelte, míg nem egy erdei csavargásán találkozott egy titokzatos bölccsel, aki tanítványának fogadta. Ekkor vált az ifjúból titkos cádik, aki misztikát és kabbalát tanult. Rendkívüli emberismerő volt, és gyakorta kérték tanácsát vitás helyzetekben. Húsz évesen feleségül vette Chánát, aki életre szóló társa lett. Két gyermekük született.

A házaspár a Lengyel-Kárpátok egy kis falvában telepedett le. Jiszáél egy évtizeden át elmélyedt a szent tanokban és a falusiaktól megtanulta a gyógynövények titkait is. Gyógyította az embereket, amulettel látta el őket – ekkor ragadt rá a Báál Sém, a név tudója cím, amit az emberek nemsokára a

tov – jó szóval is kiegészítettek.

Harminchat éves korában Medzsibozs városában fedte fel az akkoriban forradalmi számító haszid gondolatait: a Tóra minden zsidó öröksége és hogy örömmel kell Istent szolgálni. Azt tanította, hogy az imával kapcsolódni lehet az Örökkévalóhoz. Bár sokan ferde szemmel néztek a BÁST-ra, mások, híres rabbik is, tanítványul szegődtek.

Csodatevő hírében állott, aki minden zsidót egyformán szeretett és mindent megtett a szegényekért, elesettekért is. 1760-ban, Sávut első napján követői gyűrűjében hunyt el. A haszidok vezetését tanítványára, Dov Ber rabbira bízta. És így indult el a haszidizmus...

Naftali Kraus:

A haszidizmus alapítómesterei
című könyve
a BÁST életéről kapható
a Keren Or Központban.

Judaizmus gyorstalpaló

Szeretne jobban megismerkedni a zsidó hagyományokkal és átfogó képet kapni a zsidó történelemről és vallásról? Két hét alatt elsajátítaná a héber olvasás alapjait? Bekapcsolódna a zsidó közösségi élet vérkeringésébe? A ZsTSz – Judaizmus Gyorstalpaló nyári szemeszterén a helye! A kétéhes program minden napján más-más témával ismerkedhet meg tabuk nélkül.

Időpont: augusztus 15-26.

Helyszín: Keren Or Központ, Károly krt. 20.

Részvételi díj: 8000 forint, ÁTID ösztöndíjasoknak ingyenes

Jelentkezés: 061-268-0183; posta@zsido.com

Nyitott zsinagógák a Múzeumok Éjszakáján

Idén Keszthelyen, Mádon és Budapesten is kinyitják kapukat éjszakára a zsinagógák! Hallgasson bele a Zsidó mesékbe, írjon a Tóra betűivel, kérdezze a rabbit! Ismerje meg a Budavári Zsinagógát vagy szálljon fel buszjáratunkra, melyen mindenről kérdezheti a rabbit. Részletes program a www.zsido.com oldalon.

Időpont: 2016. június 25.

A programok minden helyszínen 22 órakor kezdődnek.

Sikeresen zárult a hittanárak képzése

Újabb tagokkal bővült az EMIH hittanoktatóinak csapata. A hathetes képzésen résztvevő tanárjelöltek múlt héten adtak számot tudásukról, rátermettségükről és elhivatottságukról. A sikeres vizsgát tett oktatók képzése a Zsidó Tudományok Szabadegyetemén folytatódik tovább.

A Báál Sém Tov és a zsinagógája

Hetizakasz

A hűtlen házastárs

Hetizakaszunk – *Nászó* (4Mózes 4:21–7:89.) – több alapvető témával foglalkozik. Miután a leviták körében megejtett népszámlálás adatait és a Szentélyszolgálatban kifejtett tevékenységük módozatait részletezi, a szakasz a fo-

gadalomtevő (Názir) törvényéről, majd a hűtlenséggel vádolt házastárs ellen lefolytatott vizsgálatról szól, majd a Hajlék felavatásával és a törzsfőnökök által hozott egységes áldozatok ismertetésével fejeződik be.

Zsidó híradó

Sikeres évet zárt az EMIH

Megtartotta rendes évi közgyűlését az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség. A küldöttek a Keren Or Központban gyűltek össze, hogy megvitassák a hitközség 2015-16-os projektjeit.

Ebben az évben került sor a négyévente esedékes tisztújításra is, melynek keretében a közgyűlés megerősítette hivatalában dr. Sarkadi Sándor elnököt, dr. Böhm András alelnököt valamint a választmány tagjait.

A közgyűlésen Köves Szmó vezető rabbi beszámolt a 2015-ös év programjairól és ismertette a 2016. év terveit. Nógrádi Bálint ismertette a hitközség pénzügyi beszámolóját. Ebből kiderült, hogy az EMIH ebben az évben költségvetéséből többek között

oktatásra, fesztiválokra, a zsinagógák működtetésére és fejlesztésére valamint a kóser ellátás javítására is költött.

A közgyűlés tagjai megismerkedhettek az elmúlt év két kiemelt projektjével is. *Szilágyi Nóra* az általa vezetett CEDEK szeretetszolgálatot mutatta be. Ismertette az eddigi eredményeket, majd áttekintette a közeljövő terveit. *Frank Mariann* a *Csodarabbik útja*-projektet mutatta be, melynek részeként elkészült és megnyitott a mádi rabbiházban berendezett múzeum és zárandokszállás is.

A hitközség nemrégiben esett át egy sikeres NAV ellenőrzésen, ami azonban még nem zárult le. Így az éves könyvvizsgálói jelentés az eljárás lezárultával lesz a küldöttek számára elérhető.

Isten hangjának határa

„És mikor Mózes bement a gyülekezés sátorába, hogy beszéljen vele (Isten), akkor hallotta a hangot, mely szólt hozzá a födél felől, mely a biznyság ládáján volt, a két kerub közül; így beszélt vele.” (4Mózes 7:89.)

Mikor Mózes hallotta Isten hangját a Szentélyben, az csodálatos módon ment végbe: habár az „Isteni hang” épp olyan erős volt, mint a Szináj-hegyen, mikor két millió ember hallgatta, csodálatos módon nem hallatszódott ki a Szentélyből, mintha a bejáratnál elvágta volna, nem tudott „kilépni”. Így ha Mózes hallani akarta a hangot, mindenképp be kellett lépnie a sátorba.

A hászid bölcsek adnak egy különös magyarázatot arra, hogy miért volt elvágva az „Isteni hang” a Szentély bejáratánál, és hogy valójában mi volt ennek a jelentősége. Az Örökkévaló azt akarja, hogy az emberek szabad akaratukból, saját meggyőződésükből szolgálják őt, és ez lenne „Isten hangja”; az ő hívása, üzenete, és tanítása, ami csak általunk hívható erre a világra.

Isten hangja, egyben az Ő revelációja is. A Szentély megépítését azért rendelte el, hogy újra

és újra jelen lehessen benne, hogy hangja hallható legyen ott az emberek számára. Ilyen hely volt a Szentély, vagy másik néven a Találkozás Sátor, hiszen itt lehetett rendszeresen találkozni az „Isteni jelenléttel”.

Ha a Mindenható hangja, és beszéde tovább tud majd hatolni a világban, akkor az egész világ átváltozik egy nagy „Találkozás Sátorává”, egy Szentéllé, ahol az embereknek már nincs módjukban Isten akarata ellen tenni. Egy ilyen helyen azonban istenszolgálatunk, csak a magunk akaratából származóan már nem lenne lehetséges. Isten kívánta, hogy megváltozzunk, és hogy szolgálatainkon keresztül – és ne isteni közbeavatkozás által – változtassuk ezt a világot egy olyan helyé, ahol hallható az Ő hangja, ahol lakhelyet találhat.

Kovács Kristóf rabbinövendék cikke Yitschak Meir Kagan írása nyomán

Imaidők a következő hétre

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20:30: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:30: **A zsidó gyereknevelés titka - hogyan kiabáljunk rá a gyerekre?** (Oberlander Báruch rabbi előadása)

19:30 Délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetizakasz-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*

20:15: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok:

10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetizakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Chicago-i kapcsolatok

1969-ben egyszerre kaptam meg általános iskolai igazgatói minősítésemet, valamint első felkérésemet intézményvezetésre. Az iskola, ahol a pozíciót ajánlották, Chicago déli oldalán helyezkedett el, ahol nagyon magas volt a bűnözési ráta. Tanácstalan voltam, hogy elfogadjam-e a felkérést, mivel ez csak fél évvel azt követően volt, hogy Chicagót lángba borították a Martin Luther King elleni merényletet követő felkelések. Rengeteg feszültség volt a levegőben, s a harag főleg a fehérek ellen irányult. Egy színesbőrű igazgatót váltottam volna fel, egy túlnyomóan színesbőrű tanulókat oktató iskolában. Bölcs dolog lett volna elfogadni a felkérést? Nem voltam benne biztos, így elhatároztam, hogy New Yorkba utazom, hogy a Rebbe tanácsát kérjem.

Különös találkozó volt. „Elfogadjam a felkérést?” – kérdeztem. Kérdéssel felelt: „Vajon Daley polgármester indulni fog az újra választásáért?” Nem értettem, ez hogy kapcsolódik az én kérdésemhez, de azt mondtam: „Igen, valószínűleg élete végéig ő lesz a polgármester.” (Richard J. Daley polgármesterről volt szó, aki az irodájában halt meg miután 21 évig szolgálta a várost). A Rebbe eredeti kérdésemre visszatérve a következő választ adta: „Kérdezd a másodikat a sorban.” Ennyivel a téma le is volt zárva. Ugyanolyan tanácstalanul távoztam a Rebbétől, mint ahogyan megérkeztem hozzá.

Mikor hazamentem próbáltam összerakni, hogy értelmezsem, de nem ment. Elmentem az oktatási központba, hogy egy nem-zsidó barátom, Guy Brunetti véleményét kérjem ki, aki a Munkavállalói Kapcsolatok Testületének igazgatója volt. Azt felelte: „A kevés színesbőrű igazgató egyikének fogod átvenni a helyét. De csak átvenni, nem elvenni. Ha jól tudom, eléltették. Így elfogadhatod az állást, nem úgy leszel megítélve mint a fehér, aki kitérta a

színes bőrűt.” Ekkor valaki benézett az ajtón, s azt mondta: „Gratulálok Guy! Az Oktatási Testület Végrehajtó Ülése épp most szavazott meg téged főfelügyelő helyettesnek!” Hirtelen minden világos lett: hiszen épp most kértem tanácsot a főfelügyelő helyettestől, a *másodiktól a sorban!*

Efrayim Moscovitz a chicagói iskolarendszerben dolgozott 38 évig. Az interjút 2009 januárjában adta.

A kulcstényező Daley polgármester volt. Ő tartott mindent az ellenőrzése alatt. A főfelügyelő és helyettese annak a rendszernek voltak részei, amit ő irányított. Abban a pillanatban megértettem, hogy a Rebbe jóval többet tud Chicagó működéséről, mint a legtöbb ott lakó. Elfogadtam az állást, amit 19 évig, nyugdíjba vonulásomig töltöttem be.

Közben az 1970-es évek vége felé jött egy újabb lehetőség, menjek Chicago legerősebb intézményébe dolgozni a West Rogers Park szomszedságában. Ekkorra már jó pár évet eltöltöttem egy olyan iskolában, ami egy nagyon rossz, bűnözéssel terhelt negyedben volt, s szerettem volna kicsit egy olyan környéken dolgozni ahol magasabb a színvonal, akadémiai légkör uralkodik, és közelebb helyezkedik el a lakóhelyemhez. Mikor ezzel kapcsolatban kértem a Rebbe tanácsát, hosszú listát írtam az előnyökről

és a hátrányokról, amiben természetesen nagy túlsúllyal soroltam az előnyöket. A Rebbe azt tanácsolta, hogy ne váltsak, maradjak ott, ahol vagyok.

Korábbi levelezésünkéből már tudtam, mennyire szívén viseli a hátrányos helyzetű gyerekek sorát. Küldött nem csak nekem, de

„Az utolsó embert először, az elsőt utoljára.” Majd héberül a következőt tette hozzá: „V’Od Taamin – más tényezők is vannak.”

Erről mentoromat, J.J. Hecht-et kérdeztem meg, hogy mit jelenthet, de ő sem tudta elmagyarázni, csak annyit mondott: „Ne kérdezd, csak csináld!” Ezek után a következők történetek: visszavontam a jelentkezésemet az állásra, amit egy nagyon jó, szintén zsidó barátom kapott meg, aki szintén a West Rogers Park közelében lakott. Azonban nem sokkal később áthelyezték egy még távolabbi helyre, mint ahol én voltam. Mindez azért történt, mert a szövetségi kormány beiktatta a deszegregációs törvényt, melynek folyamánként sok pozíció cserélt gazdát afro-amerikaiak és fehérek között, hogy megszüntessék a „csak fekete” – „csak fehér” iskolákat.

Efrayim Moscovitz

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

Az egész világ a tanítóm

Baal Sém Tóv azt tanította, hogy mindenből, amit látunk vagy hallunk, le kell vonnunk valamilyen tanulságot arra nézve, hogy hogyan szolgálhatja az Ember a Teremtőt. Valójában ez a lényege a Teremtő szolgáltatának. A Rebbe ezzel a tanítással kezdte leggyakrabban a beszédét.

Hiszen a cádik nem látja a világot. Csak azt látja és hallja, amit a Teremtő tanít neki.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

De ez alkalommal ezt nem említette meg, mint okot. Azt mondta:

Kóser konyha

Pizza

Mivel ebben a tésztában a víz mennyisége nagyobb, mint más folyadékoké, ezért kezet kell rá mosnunk, és a pizza áldása *hámosci*. Ha víz helyett 100%-os narancslével készítjük el a tésztát, az áldás *mezonot* lesz, ha azonban teljes étkezéssnyit fogyasztunk belőle (amivel jóllakunk), akkor utána ebben az esetben is *birkát hámozont* kell mondani.

5 nagy pizzához
tejes, tojásmentes

1 kg liszt

1 élesztő

2 pohár víz

6 ek. olívaolaj

Pizzaszós

450 g paradicsompüré

4 gerezd fokhagyma
összetörve

babérlevél só, bors,

koriander ízlés szerint

2 ek. olívaolaj

1 ek. cukor

¼ pohár víz

A tészta hozzávalóiból rugalmas tésztát gyúrunk. Egy órán át kelesztjük, majd 5 részre osztjuk. A darabokat kör alakúra nyújtjuk, belisztezett pizzaformába tesszük, és újabb fél órán át kelesztjük. A tészta széleit olívaolajjal megkenjük, egyenletesen elkenjük a pizzákra a pizzaszószt, majd a kívánt feltéteket. Böven megszórjuk reszelt sajttal, majd 180 fokra előmelegített sütőben 20 perc alatt készre sütjük.

„A gyerekeink sok szempontból magyarok lettek”

A dél-afrikai rabbi, aki pálinkát főz

Hurwitz Sholom rabbi 2001-ben érkezett feleségével, Dvora Leával Magyarországra. A dél-afrikai születésű rabbi ma már magyar nyelven ad elő kabbalisztikus témákban is és figyelemmel kíséri a közélet eseményeit.

Hurwitz rabbi nem vallásos családból származik, kamaszként került kapcsolatba a Chábáddal és kezdett el érdeklődni a vallás iránt. 1998-ban kiemelkedő eredménytel tette le rabbinikus vizsgáit korunk egyik legnagyobb törvényhozó rabbijánál, Gavriel Cinnernél.

A Pesti Jesiva vezetőjeként majd a Bét Menáchem Iskola tanáraként az elmúlt másfél évtizedben rengeteg fiataalt indított el a zsidóság útján. Sokan közülük jó nevű jesivákban tanulnak tovább. „A Chábád közösség hatalmasat fejlődött ez alatt az idő alatt” – emlékszik vissza ez elmult évekre – „Amikor jöttünk négy slíach család volt, ma már 12 család van, rengeteg gyerekkel, és körülöttük kialakult egy igazi közösség.”

Nem sokkal érkezése után került kapcsolatba a Telemi téri imaház közösségével. Munkája legnagyobb eredményének azt tekinti, hogy részt vehetett az akkor épp

csak vegetáló közösség felelesztésében. „Amikor először mentem, alig volt minjen, Mostanra kialakult egy közösség, szinte egy család. Olyan itt a légkör, amit sehol máshol nem találunk meg.”

A házaspár két kisgyermekkel

érkezett Magyarországra. Ma már két lány és négy fiú boldog szülei. Gyerekeik közül hárman külföldön, Izraelben illetve Dél-Afrikában tanulnak. „Sok szempontból igazán magyarok lettek” – felel a rabbi kérdésünkre, milyen volt gyerekeket nevelni lubavicsi küldöttként Buda-

pesten. – „Rengeteget profitáltak abból, hogy kérdeztek, mindazokról a dolgokról, amiket láttak és tapasztaltak. Nagyon nyitottak lettek és nem ítélnék meg, képesek mások nézőpontját is látni. Ugyanakkor itt nagyon magas szinten tanulhattak zsidóságot, és így különleges tudással felvértezve léptek vissza a jesivák világába. Megtanulták, hogy felelősséggel tartoznak a zsidóság felé.”

A családi élet bensőségességét sokszor nehéz fenntartani a slíachoknak, hiszen nem ritka, hogy 30-40 embert vendégelnek meg, otthonuk mindig nyitva áll az érdeklődők előtt. Ennek ellensúlyozására Hurwitzék gyakorta utaznak vidékre. A család menedéke Kisnána, ahol jó barátságot ápolnak a helyiekkel is, és megismerkedhetnek a vidéki élettel.

Hurwitz rabbi szabadidejében is olvasni és tanulni szeret. Az iskolán kívül is tanít, tanulóirai között nagynevű professzorok vannak, akikkel a hászidot és a kabalát tanulmányozza. Magyar zsidóvá válását mi sem mutatja jobban, hogy nem csak remek sóletet, de kiváló pálinkát is tud főzni.

A rabbi válaszol

A név kötelez?

formál. Erre a lubavicsi Rebbe hívta fel a figyelmet egy beszédben (*Torát Menáchem* 5744 1. kötet 487-489. oldal). De különbség van a vizuális ingerek és a névadás között.

Azt mondja a Talmud (*Atyák böles tanításai* 5:20.), és ezzel kezdődik a *Sulchán áruch* (*Orách chájim* 1:1.): „Légy bátor, mint a párduc, könnyű, mint a sas, gyors, mint a szarvas, erős, mint az oroszlán, amikor tenned kell Mennyei Atyád akaratát!” Amikor Jákob halála előtt megáldotta fiait, majd nem mind egyiket valamilyen állathoz hasonlított, és nem kizárólag kóser állatokhoz (*1Mózes* 49. fejezet). Hiszen a sas gyorsaságát nem lehet a csirkében megtalálni, hiába kóser. Nem azért adjuk valakinek a Dov

(medve) nevet, hogy kövér legyen, vagy kegyetlen, hanem pl. amiatt, amit a Talmud (*Kidusín* 72a.) is említ róla, hogy állandóan mozog és jár, akár a ketrecben is, vagyis soha nem lustálkodik (a lubavicsi rebbe tanítása *Torát Menáchem* 5742 2. kötet 1094. oldal).

Ezzel szemben egy játéknál csak a külsejét, a fizikai létét látja a gyerek, amiből nem mindig egyértelműen tud pozitív dolgot tanulni, csupán egy nem kóser állatot lát. Ugyanakkor a Rebbe szerint szabad pl. állatkertbe menni, ahol megcsodálhatjuk Isten teremtményeit (*Torát Menáchem* 5744 uo. 3. lábjegyzet).

Üdvözlettel:
Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

